

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Β΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Παίζουμε...ανακύκλωση;»

Συγγραφή: ΚΑΦΕΤΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Εφαρμογή: ΚΑΦΕΤΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παίζουμε... ανακύκλωση;

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα Καφετζή

Δημιουργία σεναρίου

Παναγιώτα Καφετζή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

17^ο Δ.Σ. Καλαμαριάς

Χρονολογία

Από 05/05/2014 έως 04/06/2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Το σενάριο εντάσσεται στην ενότητα «Παραμύθι» που προτείνεται για διδασκαλία από το Π.Σ. Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας για τη συγκεκριμένη τάξη.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Μελέτη Περιβάλλοντος

Πληροφορική

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές Εργασίες – Project

Περιβαλλοντική Αγωγή

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικά δώρα

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση των προτάσεων του σεναρίου, οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση ΤΠΕ (πληκτρολόγιο, ποντίκι, περιφερειακές μονάδες) και τη διαχείριση ψηφιακών κειμένων (άνοιγμα φακέλου και αρχείου, αποθήκευση, χρήση λογισμικού κατασκευής κειμένου και παρουσίασης, αντιγραφή-επικόλληση εικόνων).

Οι βιωματικές δραστηριότητες και ο διερευνητικός χαρακτήρας του σεναρίου παραπέμπουν στην οργάνωση της τάξης σε ομάδες.

Τέλος, είναι απαραίτητη η ύπαρξη βιντεοπροβολέα (ή διαδραστικού πίνακα) για τη διαπραγμάτευση σε επίπεδο ολομέλειας, καθώς και η χρήση του κινητού εργαστηρίου φορητών Η/Υ, για να αξιοποιηθούν από τις ομάδες.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Καφετζή Παναγιώτα, «Παίζουμε ανακύκλωση», Νεοελληνική Λογοτεχνία, Β΄ Δημοτικού, 2013

Το σενάριο αντλεί

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι προτάσεις που κατατίθενται στο συγκεκριμένο σενάριο αξιοποιούν δράσεις από τον χώρο της Περιβαλλοντικής Αγωγής με στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών στην προστασία του πλανήτη. Η θεματική τους κινείται γύρω από το θέμα της ανακύκλωσης, προσπαθώντας να διευκρινίσουν όρους και έννοιες και να στοιχειοθετήσουν τα επιχειρήματα της αναγκαιότητας να αναπτυχθεί μια υπεύθυνη και συνεπής συνείδηση του «Πολίτη της Γης».

Η λογοτεχνία ήταν το εργαλείο που χρησιμοποίησαν τα παιδιά για να προσεγγίσουν τα πεδία αυτά, μέσα από αναδιαμόρφωση παραμυθιών που ήδη γνώριζαν, δίνοντάς τους όμως μια περιβαλλοντική οπτική. Οι δράσεις του σεναρίου επιχειρούν να εμπλέξουν ενεργά τα παιδιά σε διερευνητικές διεργασίες που στοχεύουν να αξιοποιήσουν τη φανταστική λειτουργία της γλώσσας, για να διερευνηθούν έννοιες και επιστημονικά δεδομένα που η ηλικία και οι γνώσεις των παιδιών δεν βοηθούν να γίνουν αντιληπτά με ακαδημαϊκό τρόπο.

Τα παιδιά, μέσα από μια δομημένη διαδικασία δράσεων, που μπορεί να υλοποιηθεί όχι μόνο σε ώρες της Φιλαναγνωσίας αλλά και της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ευέλικτης Ζώνης και των ΤΠΕ, ανακάλυψαν τη σημασία της συμβολής τους στην εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του πλανήτη από τα σκουπίδια. Μέσα από τις δράσεις τους καλλιέργησαν, παράλληλα με την περιβαλλοντική συνείδηση, δεξιότητες στο πεδίο της Γλώσσας και των ΤΠΕ.

Με αφετηρία την παρακολούθηση ενός [βίντεο](#) της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης με θέμα την ανακύκλωση, ξεκινήσαμε ένα λογοτεχνικό ταξίδι που ενσωματώνει κλασικά και μη παραμύθια, τα οποία τα παιδιά κλήθηκαν να αναμορφώσουν μέσα από την οπτική της προστασίας του περιβάλλοντος. Στη διάρκεια αυτής της αναμόρφωσης, ήρθαν σε επαφή με εργαλεία των ΤΠΕ όπως δικτυακές πύλες και ιστοσελίδες πληροφόρησης, ηλεκτρονικά βιβλία, εργαλεία κατασκευής κόμικς και εφαρμογές όπως αυτή της ζωγραφικής και της κατασκευής παρουσίασης και ηλεκτρονικής αφίσας. Παρήγαγαν αφηγηματικά, περιγραφικά,

κατευθυντικά και πληροφοριακά κείμενα που συντέθηκαν στο τέλος σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο για κάθε ομάδα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (στο εξής ΠΕ) διαγράφει ήδη μία 40χρονη πορεία στο διεθνές σκηνικό. Στο διάστημα αυτό επιχειρεί να φέρει σε επικοινωνία τις δύο μεγάλες έννοιες 'περιβάλλον' και 'εκπαίδευση' αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα περιβαλλοντικό-κοινωνικό και εκπαιδευτικό-παιδαγωγικό ρόλο. Καθώς τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα διογκώνονται και πληθαίνουν οι φωνές που ζητούν τη λύση τους, η ΠΕ ωθείται προς νέους προσανατολισμούς, καθώς η ανάγκη για πραγματικά αειφόρο κοινωνία προβάλλει επιτακτικά. Αυτή «η ΠΕ για την αειφορία», προσανατολισμένη κυρίως προς την ολιστική προσέγγιση των θεμάτων και τη διεπιστημονικότητα, προς την ανάπτυξη δράσης και προς εκπαιδευτικές διαδικασίες με κριτικό χαρακτήρα, είναι επίκαιρη και αναγκαία όσο ίσως ποτέ άλλοτε.

Στη χώρα μας και ειδικότερα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αρκετοί εκπαιδευτικοί αγκάλιασαν την ΠΕ ήδη από τα πρώτα χρόνια εμφάνισής της, εφαρμόζοντας μέσα από αυτήν παιδαγωγικές καινοτομίες και συμβάλλοντας στην καλλιέργεια υπευθύνων περιβαλλοντικά στάσεων και ανάπτυξη οικολογικών δράσεων από τα παιδιά. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που σχετίζονται με την ΠΕ δεν έχουν και δεν μπορούν να έχουν τη μορφή ενός παραδοσιακού μαθήματος. Μέσα από σχέδια εργασίας που εκτυλίσσονται σε εκτεταμένα χρονικά διαστήματα δοκιμάζονται πολλές καινοτόμες και ενεργές διδακτικές μέθοδοι που επιχειρούν να φέρουν τον μαθητή σαν ερευνητή στο επίκεντρο.

Η παιδική λογοτεχνία βοηθά το παιδί να έρθει σε επαφή με τα θέματα που αφορούν τον κόσμο τον οποίο σταδιακά γνωρίζει και γίνεται μέλος του, και υποστηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη δόμηση της ταυτότητάς του σαν κομμάτι αυτού του κόσμου. Η φύση, ο άνθρωπος και το περιβάλλον αποτελούν θεματικούς πυρήνες σε μεγάλο κομμάτι της παιδικής λογοτεχνίας και των παραμυθιών με τα οποία έρχεται

σε επαφή το παιδί καθώς μεγαλώνει. Τα σύγχρονα παραμύθια με οικολογικό ενδιαφέρον εκφράζουν την παγκόσμια ανησυχία για το μέλλον του πλανήτη και την επιβίωση των ειδών σε αρμονία με τη φύση. Παράλληλα, τα παιδιά στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου προσεγγίζουν μέσα από τον λογοτεχνικό λόγο τις πρώτες γνώσεις για το περιβάλλον και τον κόσμο γύρω τους και διαμορφώνουν απόψεις για περιβαλλοντικά θέματα και προβλήματα. Μέσα από την ενεργή πραγμάτευσή τους μπορούν να αναλάβουν δράση για την προστασία του περιβάλλοντος και να δομήσουν στάσεις και συμπεριφορές επηρεάζοντας ένα ευρύτερο του σχολείου σύστημα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η εμπλοκή με περιβαλλοντικά προβλήματα φέρνει τα παιδιά σε επαφή με μια ποικιλομορφία ψηφιακών και συμβατικών κειμένων. Η διαπραγμάτευση των προσωπικών ερμηνειών, καθώς έχουμε να κάνουμε με ένα θεματικό πεδίο με έναν δικό του ισχυρό λόγο, αναπτύσσει δεξιότητες προφορικού λόγου, ενώ μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου τα παιδιά κάνουν χρήση κατευθυντικού και επιχειρηματολογικού λόγου. Οι ΤΠΕ, που αποτελούν εργαλείο προσπέλασης των κειμένων, έχουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του σεναρίου και καθώς τα παιδιά τις αξιοποιούν στις δραστηριότητές τους, εξασκούνται στη χρήση τους και βιωματικά δομούν συνείδηση επαρκούς χρήστη τους.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές επιχειρείται:

- να αναγνωρίσουν τη σχέση του περιβάλλοντος με την ποιότητα ζωής του ανθρώπου·
- να ενεργοποιούνται και να φροντίζουν για την προστασία του περιβάλλοντος·
- να κατανοήσουν, να αναλύσουν και να ερμηνεύσουν τη διάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και την παγκοσμιότητα του χαρακτήρα τους·

- να συνειδητοποιήσουν πως η προστασία του περιβάλλοντος είναι ταυτόχρονα προστασία και της δικής τους ποιότητας ζωής·
- να συνειδητοποιήσουν ότι η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών δε σημαίνει a priori την εξάντληση των φυσικών πόρων·
- να γνωρίσουν εναλλακτικές μορφές ενέργειας και διαχείρισης των απορριμμάτων·
- να αναπτύξουν υπεύθυνες περιβαλλοντικά στάσεις·
- να έρθουν σε επαφή και να αναπτύξουν δράσεις για την προστασία του πλανήτη.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές επιχειρείται:

- να ασκηθούν στην κατανόηση και παραγωγή αφηγηματικών, περιγραφικών και κατευθυντικών κειμένων σε συμβατική και ψηφιακή μορφή·
- να εξασκήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο, εμπλουτίζοντας και διευρύνοντας το λεξιλόγιό τους σε επίπεδο μορφολογίας και σημασίας·
- να εξοικειωθούν με την επιλογή και οργάνωση πληροφοριών (γλωσσικών ή οπτικών), για να κατανοήσουν και να αποδώσουν ένα κείμενο·
- να εξοικειωθούν με το ειδικό λεξιλόγιο της οικολογίας·
- να αναπτύξουν στοιχειώδη επιχειρηματολογία για τη δικαιολόγηση των επιλογών και στάσεών τους.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές επιχειρείται:

- να έρθουν σε επαφή με δυνατότητες των ΤΠΕ να παρέχουν πληροφορίες, πρόσβαση και δυνατότητες αναμόρφωσης δεδομένων και να τις αντιληφθούν ως ένα εναλλακτικό εργαλείο που μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες τους·
- να γνωρίσουν διευθύνσεις στο διαδίκτυο που μπορούν να τους προσφέρουν ταυτόχρονα γνώσεις και διασκέδαση·

- να έρθουν σε επαφή με τα ηλεκτρονικά βιβλία και να μάθουν να τα κατασκευάζουν με τα ανάλογα εργαλεία·
- να συνδυάσουν ψηφιακά εργαλεία με συμβατικά, για να κατασκευάσουν δικά τους κείμενα·
- να βελτιώσουν τις δεξιότητες συνεργατικής και διερευνητικής μάθησης και να αντιληφθούν την επικοινωνία σαν εργαλείο επίτευξης των στόχων τους και διευκόλυνσης της κοινής δράσης.

Διδακτικές πρακτικές

Κυρίαρχη επιλογή του σεναρίου είναι η χρήση βιωματικών δράσεων μέσα από τις οποίες τα παιδιά έρχονται σε επαφή με το θέμα της 'προστασίας του πλανήτη', των ανθρώπινων στάσεων σε ό,τι αφορά τη διαχείριση απορριμμάτων και την κατανάλωση ενέργειας. Κατά συνέπεια, η διερεύνηση, το παιχνίδι και οι ψυχοκινητικές δραστηριότητες ενυπάρχουν σε όλες τις επιλογές των διδακτικών πρακτικών που εμπλέκονται. Στον εκπαιδευτικό ανατίθεται ο ρόλος του εμπυχωτή, του διευκολυντή και διαμεσολαβητή των δραστηριοτήτων. Ξεκινώντας από τις προϋπάρχουσες γνώσεις, τις εμπειρίες και τα βιώματα των παιδιών, υποστηρίζει τη συνεργασία μεταξύ τους, με απώτερο στόχο τη σταδιακή αυτονόμησή τους στη διερευνητική τους πορεία, στη χρήση της τεχνολογίας και στην παραγωγή κειμένων.

Οι προτάσεις δραστηριοτήτων, όπως επισημαίνει και στο συνταγμένο σενάριο, δεν εφαρμόστηκαν όλες. Ωστόσο, διευρύνθηκαν με τη συνεργασία με τον Δήμο Καλαμαριάς μέσα από τη χορηγία κάδων κομποστοποίησης, η χρήση και η φροντίδα των οποίων υιοθετήθηκε από την τάξη στο πλαίσιο της ανάπτυξης δράσης μέσα από την εφαρμογή του σεναρίου.

Το τμήμα στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο αποτελείται από 23 μαθητές/-τριες που χωρίστηκαν σε 5 ομάδες.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο εφαρμόστηκε παράλληλα με το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τον δάσκαλο της τάξης όταν έφτασαν στην 7η ενότητα (κεφάλαιο 2) με θέμα «Φροντίζω τη συνοικία μου» που στοχεύει να εντοπίσουν τα παιδιά τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα και να αναλάβουν δράση για την επίλυσή τους, να αναγνωρίσουν την ανάγκη λήψης απόφασης και προσωπικής εμπλοκής και να αναπτύξουν θετική στάση προς το περιβάλλον. Αξιοποιήθηκε επίσης από τον δάσκαλο της τάξης στην ώρα της Μελέτης Περιβάλλοντος η ενότητα «Οχι άλλα σκουπίδια» στο τέλος του βιβλίου μαθητή (σ. 89). Η παράλληλες διδασκαλίες, αν και δεν ήταν οργανωμένες σε ένα ενιαίο σχήμα, βοήθησαν τα παιδιά να κινούνται σε μεγάλο μερίδιο του διδακτικού χρόνου σε ένα θεματικό πλαίσιο καλλιεργώντας δεξιότητες θεματικού λεξιλογίου και λειτουργώντας υποστηρικτικά και για τους δύο εκπαιδευτικούς. Αξιοποιήθηκαν επίσης από την εκπαιδευτικό που εφάρμοσε το σενάριο και 4 ώρες της Ευέλικτης Ζώνης για να ολοκληρωθεί εγκαίρως η εφαρμογή.

Η εφαρμογή του σεναρίου ολοκληρώθηκε με την επίσκεψη συνεργάτιδας του Δήμου Καλαμαριάς από τη Διεύθυνση Πρασίνου που αφού πραγματοποίησε παρουσίαση στα παιδιά για την ανακύκλωση και την κομποστοποίηση χάρισε στα παιδιά ένα δεύτερο κάδο και αυτά έγραψαν πάνω του οδηγίες με βάση την παρουσίαση σχετικά με τα υλικά που μπορούν να τοποθετούν γονείς μαθητές και γείτονες μέσα σε αυτούς ώστε να μετατραπούν σε κομποστ για τη φροντίδα του κήπου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο επιχειρεί να διευρύνει τις γνώσεις των παιδιών για την αλληλεπίδραση ανθρώπου και περιβάλλοντος, και να τα ευαισθητοποιήσει στην ανάληψη δράσης για την προστασία του με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Εξυπηρετεί τόσο στόχους του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος (ΔΕΠΣ) όσο και της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας καλλιεργώντας την «κριτική αγωγή στον σύγχρονο πολιτισμό» (Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση, Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, 2011). Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε την ώρα της Φιλαναγνωσίας παράλληλα με αντίστοιχη ενότητα

στην ώρα της Μελέτης Περιβάλλοντος. Ενέπλεξε τέλος και άλλους φορείς όπως ο Δήμος και η Δ/ση Πρασίνου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Μέσα από τις δράσεις του σεναρίου, οι ΤΠΕ από τη μια λειτούργησαν ως πόρος των στοιχείων για τη διερεύνηση του θέματος, ενώ από την άλλη αποτέλεσαν τα εργαλεία για την κατασκευή των προϊόντων των δράσεων των παιδιών. Μέσα από τις χρήσεις αυτές, τα παιδιά εξοικειώθηκαν με τις δυνατότητες που τους παρέχουν οι ΤΠΕ για πρόσβαση στη γνώση για τον κόσμο που τα περιβάλλει ενώ ήρθαν σε επαφή και με τις διευρυμένες δυνατότητες που τους παρέχουν για κοινοποίηση των δικών τους ερμηνειών σε ευρύτερες από τη σχολική τάξη κοινότητες.

Στις δραστηριότητες του σεναρίου αξιοποιήθηκε λογισμικό παρουσίασης, επεξεργαστής κειμένου, εργαλείο κατασκευής ηλεκτρονικών βιβλίων και κόμικς, διευθύνσεις οικολογικών οργανώσεων και μουσείων με διαδραστικές δραστηριότητες καθώς και διευθύνσεις εκπαιδευτικών ιστοσελίδων.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα

«[Μυστικά για το περιβάλλον που πρέπει να μάθει όλος ο κόσμος](#)», Benoît Corpée, υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2001.

«[Ο σολομός της κόκκινης πηγής](#)», Benoît Corpée, υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2003.

«[Τα όνειρα των σκουπιδιών](#)», Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καλαμάτας, 2008.

Ιστοσελίδες

«[Κατανάλωση οικιακών συσκευών – Μικροσυσκευές](#)» από την επίσημη ιστοσελίδα της ΔΕΗ <http://www.dei.gr/>

«[40 Terrifics Works of Art made from common trash](#)», συλλογή εικόνων από την ιστοσελίδα <http://www.noupe.com/>

Βίντεο

«[Green Dot Cyprus – Save the Planet](#)», βίντεο της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης

Διαδραστικά παιχνίδια

«[Wasted!](#)», από το Science Museum London

«[Energy flows](#)», από το Science Museum London

«[Trash Troopers](#)», από την ιστοσελίδα <http://www.ecokids.ca/>

«[Sudoku](#)» από την ιστοσελίδα <http://www.energyquest.ca.gov/>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Εργαστήριο Η/Υ

Η έναρξη της δραστηριότητας σηματοδοτήθηκε από την παρακολούθηση ενός [βίντεο](#) (ως το 07:00) της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης που θέτει τον προβληματισμό για το μέλλον του πλανήτη μας και αναδεικνύει κάποια από τα πιο σημαντικά οικολογικά προβλήματα όπως αυτό της μόλυνσης των θαλασσών, του αέρα, της εξάντλησης των φυσικών πόρων και της διαχείρισης των απορριμμάτων.

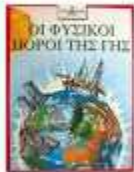
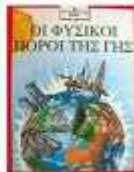
Πραγματευτήκαμε με τα παιδιά το video με βάση το φύλλο εργασίας ([Φύλλο Εργασίας 1](#)).

Χωριστήκαμε σε ομάδες:

1. Η πρώτη ομάδα κατασκεύασε στο PowerPoint έναν πίνακα με τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που εντοπίσαμε σαν τάξη μέσα από το βίντεο (βλ. φάκελο τεκμήρια εφαρμογής, «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Α1 τελικό»).
2. Η δεύτερη ομάδα τις αιτίες αυτών των προβλημάτων (βλ. φάκελο τεκμήρια εφαρμογής, «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Α2 τελικό»).
3. Η τρίτη ομάδα καταγράφει σε PowerPoint τις λύσεις που προτείνουμε (βλ. φάκελο τεκμήρια εφαρμογής, «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Α3 τελικό»).

4. Η τέταρτη και η πέμπτη ομάδα σε έγγραφο Word, έναν πίνακα-λεξικό με τους όρους που συναντούμε για πρώτη φορά και αναζητούμε την ερμηνεία τους. Στο λεξικό υπάρχουν υπερσυνδέσεις, για να βοηθήσουν τα παιδιά να δώσουν τους ορισμούς, καθώς και εικόνες για να βοηθήσουν στην κατανόηση (βλ. φάκελο τεκμήρια εφαρμογής, «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Α4 τελικό» «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ Α4 τελικό b»). Οι δύο τελευταίες ομάδες έχουν το ίδιο θέμα).

Αφού ολοκληρώθηκαν τα κείμενα παρουσίασης, ενώθηκαν σε ένα ενιαίο αρχείο που αποτέλεσε το πρώτο κεφάλαιο του τελικού βιβλίου και παρουσιάστηκε ενιαία στην ολομέλεια. Η κάθε ομάδα παρουσίασε το δικό της τμήμα. (Φάκελος ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ)

<p>Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα ψάρια πεθαίνουν • Η θάλασσα μολύνεται • Τα καυσάερια δυναμώνουν • Ο κόσμος μολύνεται • Τα ζώα χάνονται <p>Νικολέτα Χριστίνα Εύη Ζώη Δημήτρης</p>	<p>Οι αιτίες των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα καυσάερια των εργοστασίων • Τα σκουπίδια στις παραλίες • Οι άνθρωποι μολύνουν τη θάλασσα • Τα καυσάερια των αυτοκινήτων • Τα σκουπίδια στην άμμο <p>ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ</p>
<p>ΟΜΑΔΑ 1</p>	<p><u>ΟΜΑΔΑ 2</u></p>
<p>Φυσικοί πόροι είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φυσικοί πόροι είναι τα πράγματα που μας δίνουν ενέργεια. <p>http://www.eydop.gr/medi%20a/stagoneulis/stagoneulis%20sr/095.htm</p> 	<p>Φυσικοί πόροι είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα μέσα που μας δίνουν ενέργεια. <p>http://www.eydop.gr/medi%20a/stagoneulis/stagoneulis%20sr/095.htm</p>
<p>ΟΜΑΔΑ 4-1</p>	<p>ΟΜΑΔΑ 4-2</p>

3η & 4η διδακτική ώρα

Αίθουσα βιβλιοθήκης

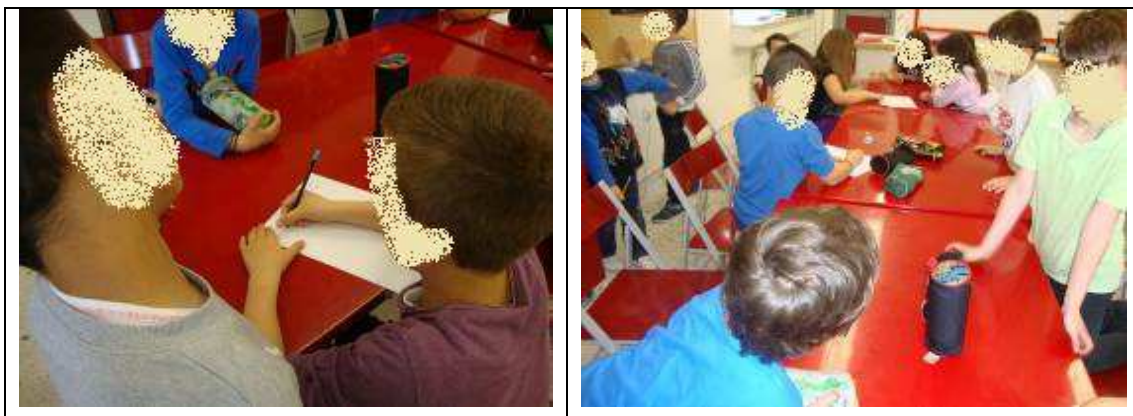
Συνεχίσαμε την παρακολούθηση του [βίντεο](#) (μέχρι το 08:12) σε επίπεδο ολομέλειας. Συζητήσαμε τις έννοιες που παρουσιάστηκαν ('αρνούμαι', 'επισκευάζω', 'επιδιορθώνω', 'ανακυκλώνω', 'επαναχρησιμοποιώ'). Προσθέσαμε τις λέξεις που θεωρήσαμε απαραίτητες στο λεξικό που κατασκευάσαμε (στην ολομέλεια στον Η/Υ της εκπαιδευτικού από τις ομάδες).

5η & 6η διδακτική ώρα

Αίθουσα βιβλιοθήκης

Συνεχίσαμε την παρακολούθηση του [βίντεο](#) (μέχρι το 13:23). Στο τμήμα αυτό παρουσιάζεται αναμορφωμένο το παραμύθι της «Κοκκινোসκουφίτσας». Με βάση αυτή την ανατροπή του παραμυθιού, διαβάσαμε σε επίπεδο ολομέλειας από τον προτζέκτορα το οικολογικό παραμύθι «[Μυστικά για το περιβάλλον που πρέπει να μάθει ολος ο κόσμος](#)». Το περιεχόμενο είναι αντίστοιχο με το προηγούμενο παραμύθι.

Μετά την ανάγνωση, οι ομάδες κλήθηκαν να γράψουν ένα δικό τους παραμύθι, αναμορφωμένο όπως αυτό της «Κοκκινোসκουφίτσας». (Βλ. φάκελο «Τεκμήρια» εφαρμογής ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ). Οι ομάδες διάβασαν τις ιστορίες τους σε επίπεδο ολομέλειας.

<p>Ήταν ένα κοριτσάκι που το έλεγαν κοκκινোসκουφίτσα και το πρωί έτρωγε και πέταξε τα σκουπίδια από το φαγητό της στο δάσος. Δεν ήξερε ότι από ένα σκουπίδι ξεκινά η καταστροφή. Όμως συνάντησε και έναν άνθρωπο που είχε περιβαλλοντική συνείδηση και της είπε να μη πετάει τα σκουπίδια στο δάσος. Αυτή συμφώνησε και μάζεψαν όλα τα σκουπίδια που η κοκκινোসκουφίτσα πέταξε κάτω μετατρέποντας το δάσος σε σκουπιδότοπο.</p> <p>ΟΜΑΔΑ: ΑΕΡΑΣ</p>	<p>Μια φορά κι έναν καιρό ζούσαν τρία γουρουνάκια τα οποία πήγαν να χτίσουν το δικό τους σπίτι. Όμως βαριόντουσαν να βρουν σωστά υλικά και το έφτιαξαν από σκουπίδια.</p> <p>Μετά ήρθε ο κακός ο λύκος έριξε τα σπίτια κι μολύνθηκε το περιβάλλον γιατί γέμισε σκουπίδια. Έτσι τα γουρουνάκια κατάλαβαν το λάθος τους κι άρχισαν να τα μαζεύουν.</p> <p>Τα γουρουνάκια ξανάχτισαν το σπίτι τους με τα σωστά υλικά. Βάλανε διπλά τζάμια για να έχουν λιγότερες απώλειες θερμότητας. Βάλανε ηλιακό θερμοσίφωνα για να μην ξοδεύουν ρεύμα. Βάλανε οικολογικές λάμπες στα φώτα για να εξοικονομούν ηλεκτρικό ρεύμα και όταν έβγαιναν από ένα δωμάτιο έκλειναν τα φώτα.</p> <p>Ο κακός λύκος πήρε το μάθημά του και ζήτησε συγγνώμη. Κι από τότε έγιναν τα γουρουνάκια κι ο λύκος περιβαλλοντικοί εθελοντές και έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.</p> <p>ΖΩΑ- ΦΥΤΑ 2</p>
<p>Μια φορά κι έναν καιρό ήταν τρία γουρουνάκια κι έφτιαξαν τρία σπίτια. Το ένα ήταν από άχυρο, το άλλο από ξύλο και το τρίτο από οικολογικά υλικά. Το σπίτι από άχυρο και ξύλο τα φύσηξε ο</p>	<p>Μια φορά κι έναν καιρό ζούσαν στο δάσος ο λαγός και η χελώνα και μια μέρα έκαναν αγώνα. Ο λαγός έκανε ζαβολιές δηλαδή έβαλε κινητήρες στους ώμους του και έκαψε το δάσος. Αφού</p>

<p>λύκος . Το σπίτι από οικολογικά υλικά έμεινε και τα άλλα δύο γουρουνακια πήγαν εκεί. Το φύσηξε ο λύκος αλλά δεν γκρεμίστηκε. Και ζήσαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.</p> <p>ΕΔΑΦΟΣ</p>	<p>προχώρησε πολύ, αποφάσισε να πάρει έναν υπνάκο και έτσι η χελώνα τερμάτισε πρώτη. Αφού ξύπνησε ο λαγός είδε ότι είχε κάψει το δάσος κι έτσι αποκλείστηκε και έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.</p> <p>ΘΑΛΑΣΣΑ</p>
---	---

7η & 8η διδακτική ώρα

Βιβλιοθήκη / εργαστήριο Η/Υ

Στο εργαστήριο Η/Υ προχωρήσαμε στην αναθεώρηση των κειμένων των ομάδων. Η εκπαιδευτικός είχε φροντίσει να δακτυλογραφήσει την πρώτη εκδοχή για εξοικονόμηση χρόνου. Οι ομάδες διόρθωσαν μόνες τα κείμενα τους στον Η/Υ της εκπαιδευτικού με τη βοήθειά της. Αποθηκεύτηκαν τα κείμενα για να ενταχθούν στο τελικό βιβλίο.

Αίθουσα εργαστηρίου Η/Υ

Στη συνέχεια και με βάση το [Φύλλο Εργασίας 2](#) προχωρήσανε στην κατασκευή κόμικς με το λογισμικό [ABCya!Animate](#), αναμορφώνοντας το κειμενικό είδος. Αφού τελειώσουν τα κείμενά τους, τα αποθηκεύσαμε σύμφωνα με τις οδηγίες του φύλλου εργασίας. (Βλ. φάκελο «Τεκμήρια εφαρμογής ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΜΙΚΣ»).

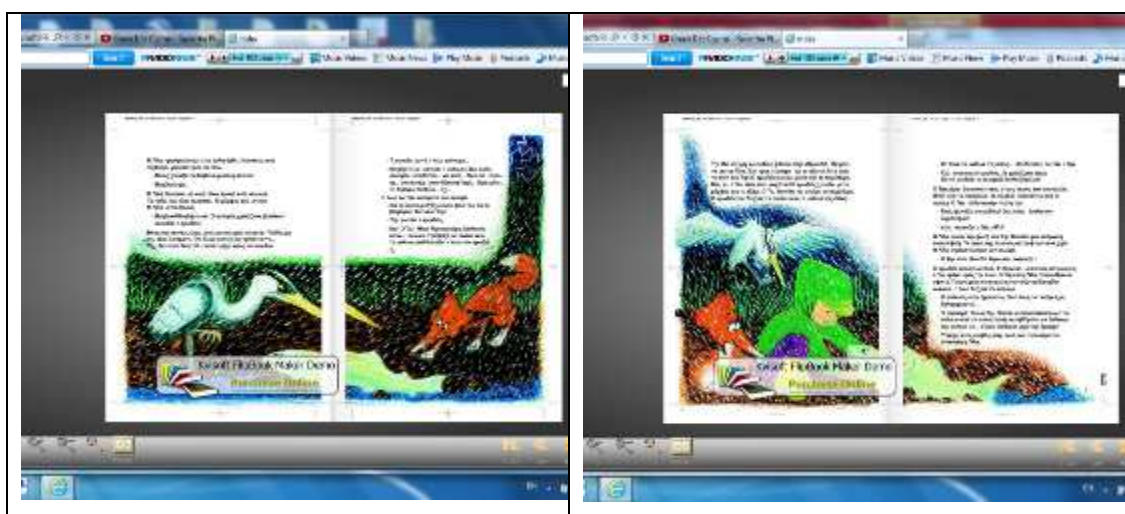

9η & 10η διδακτική ώρα

Βιβλιοθήκη

Η εκπαιδευτικός αξιοποίησε το παραμύθι [Ο Σολωμός της κόκκινης πηγής](#) σε μορφή ψηφιακού βιβλίου (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού). Το διαβάσαμε σε επίπεδο ολομέλειας και το συζητήσαμε με τα παιδιά.

Λόγω προβλημάτων σύνδεσης στο διαδίκτυο κατασκευάσαμε αφίσες στο WORD και όχι στο wordle (όπως προτείνει το σενάριο) με λέξεις που θέλαμε να κρατήσουμε στη μνήμη μας από τη διερεύνησή μας. (ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ WORD/ΑΦΙΣΑ). Οι αφίσες αναρτήθηκαν στην τάξη και στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου αφού τις εκτυπώσαμε στον εκτυπωτή του σχολείου.

Ενσωματώσαμε τις παρουσιάσεις του πρώτου δώρου σε ένα κείμενο παρουσίασης που το εκτυπώσαμε σε pdf για να το μετατρέψαμε σε ηλεκτρονικό βιβλίο μέσω του περιβάλλοντος issue. Η εκπαιδευτικός ανέλαβε να το αναρτήσει στην ιστοσελίδα του σχολείου.

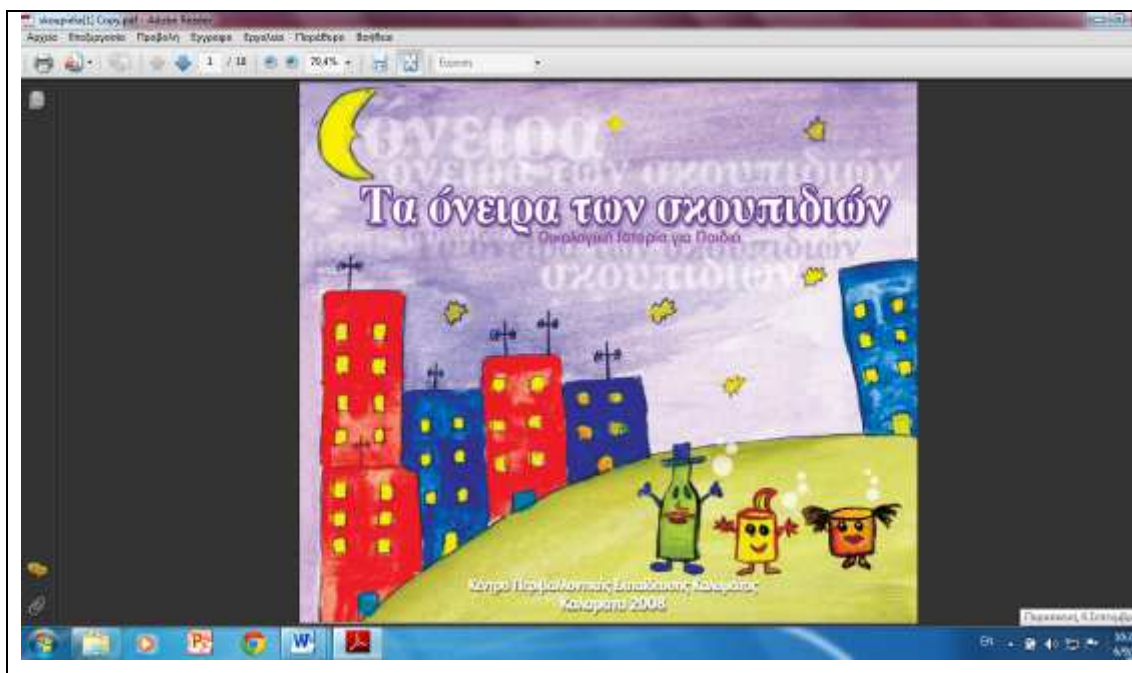
11η & 12η διδακτική ώρα

Βιβλιοθήκη

Παρακολουθήσαμε τη συνέχεια του [βίντεο](#) (μέχρι το 15:00). Στη συνέχεια, δείξαμε στα παιδιά το αρχείο «Παρουσίαση Β» (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού). Κατευθύναμε τα παιδιά να εντοπίσουν τα στοιχεία από τα οποία είναι φτιαγμένα τα έργα τέχνης που παρουσιάστηκαν. Έγινε συζήτηση σε επίπεδο ολομέλειας για τις εμπειρίες που είχαν από επαναχρησιμοποίηση άχρηστων αντικειμένων με παρόμοιο τρόπο ή ιδέες για να κάνουν κάτι αντίστοιχο.

Κατόπιν, διαβάσαμε το οικολογικό παραμύθι «[Τα όνειρα των σκουπιδιών](#)» από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καλαμάτας και το διαπραγματευτήκαμε. Την περίοδο εκείνη μια μητέρα του σχολείου πρότεινε να μας φέρει έναν κομποστοποιητή από αυτούς που διέθετε ο Δήμος Καλαμαριάς αφού θα πήγαινε να πάρει και για το σπίτι της. Έτσι η εκπαιδευτικός έστρεψε την κουβέντα στο θέμα της κομποστοποίησης και τα παιδιά εκδήλωσαν μεγάλο ενδιαφέρον να μάθουν περισσότερα για το θέμα, ενώ δήλωσαν ενθουσιασμένα με τη δυνατότητα να παράγουν λίπασμα για τα λουλούδια των μαμάδων τους από τα απορρίμματα.

13η & 14η διδακτική ώρα

Αίθουσα τμήματος

Μας επισκέφτηκε η υπεύθυνη του Δήμου Καλαμαριάς για την ενημέρωση των σχολείων για την ανακύκλωση και παρουσίασε στα παιδιά τις δράσεις ανακύκλωσης στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν εστιάζοντας στη χρήση των κομποστοποιητών. Τα παιδιά κρατούσαν σημειώσεις κατά τη διάρκεια της παρουσίασης και στο τέλος έφτιαξαν κείμενα για την κομποστοποίηση που τα τοποθέτησαν στις άλλες τάξεις για ενημέρωση και αυτοκόλλητες πινακίδες με το τι πρέπει να πετάμε και τι όχι στον

κάδο κομποστοποίησης. Άλλη μια τυχαία χρονικά σύμπτωση βοήθησε να γίνει ακόμη πιο βιωματική η δράση. Καθώς εκείνη την ημέρα μοιράστηκαν στα παιδιά μήλα από πρόγραμμα του ΥΠΑΙΘ, είχαμε ένα πρώτης τάξης υλικό για να βάλει το κάθε παιδί στον κομποστοποιητή αφού έφαγαν από ένα μήλο και έβαλαν τα υπολείμματα στον κομποστοποιητή. Μετά βγήκαμε στην αυλή, εξετάσαμε τους κάδους και κολλήσαμε επάνω τους τις πινακίδες ώστε να ενημερώσουμε και τα άλλα μέλη της κοινότητας του σχολείου. Καθημερινά για 15 ημέρες τα παιδιά έλεγχαν τους κάδους και έκαναν ανακοίνωση όταν έβρισκαν ακατάλληλα σκουπίδια στον κομποστοποιητή. Τελικά η τοποθέτηση σκουπιδιών ακατάλληλων για τους κάδους κομποστοποίησης περιορίστηκε σημαντικά.

15η διδακτική ώρα

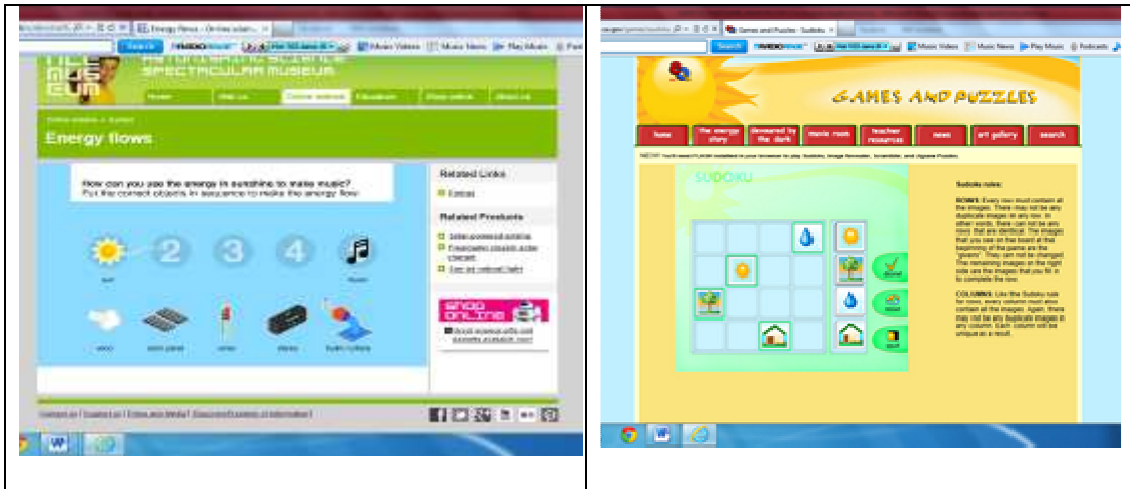
Αίθουσα Η/Υ

Οι δραστηριότητες τελείωσαν με την επίσκεψη στις ιστοσελίδες

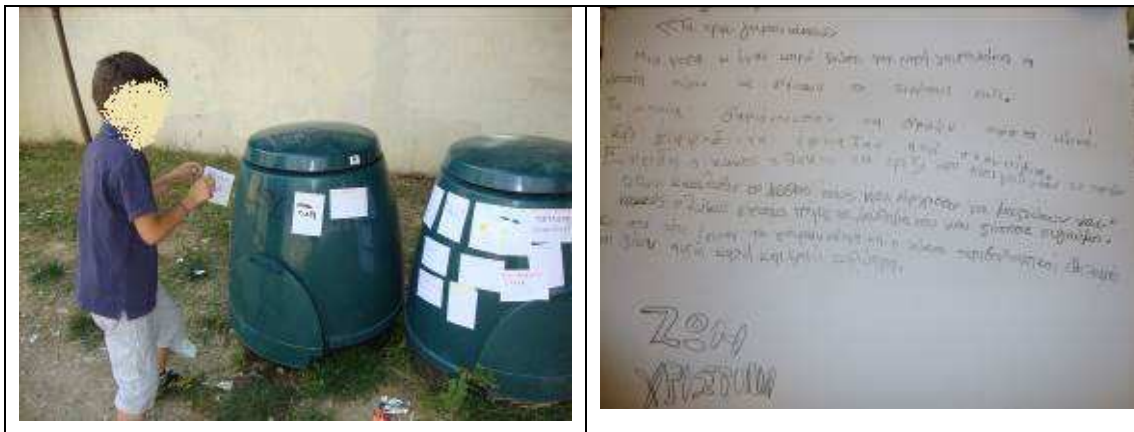
- «[Wasted!](#)», από το Science Museum London
- «[Energy flows](#)», από το Science Museum London
- «[Trash Troopers](#)», από την ιστοσελίδα <http://www.ecokids.ca/>
- «[Sudoku](#)» από την ιστοσελίδα <http://www.energyquest.ca.gov/>

και ελεύθερο παιχνίδι.

Τέλος, συζητήσαμε για τη δυνατότητα να συνεχιστεί και να διευρυνθεί η δράση μας, συνδέσαμε τα όσα μάθαμε στο πρόγραμμα με το μάθημα των Εικαστικών (που χρησιμοποιούν υλικά ανακυκλώσιμα), συζητήσαμε για δράση άλλου τμήματος που μαζεύει πλαστικά μπουκάλια και τα πάει για ανακύκλωση και δεσμευτήκαμε να συνεχίσουμε τη δράση μας και την επόμενη χρονιά.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

(βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ: .....

Διαβάστε αυτές τις ερωτήσεις πριν παρακολουθήσετε το βίντεο. Καθώς το παρακολουθείτε, κρατήστε σημειώσεις απαντώντας στις ερωτήσεις για να τις χρησιμοποιήσουμε στη συζήτηση μας.

Η Γη μας παραμένει ίδια στα χρόνια που κατοικούν οι άνθρωποι επάνω της;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Σημειώστε μερικές από τις λέξεις για τα πράγματα με τα οποία αναφέρει ο αφηγητής ότι γέμισε ο κόσμος :

Ο κόσμος γέμισε ....., απόβλητα και ....., χωματερές και .....

Ποιος είναι ο λόγος που σπάει το σκονί που κρατά την υδρόγειο σφαίρα σύμφωνα με τον ομιλητή; Συμφωνείτε;

.....

Το βίντεο προτείνει αρχικά κάποιες λύσεις για το τι θα μπορούσαμε να κάνουμε με τα σκουπίδια μας. Θυμάστε μερικές;

Να .....

Να .....

Να .....

Να .....

Τι πρέπει να πούμε στην κακή διαχείριση των απορριμμάτων; .....

Πώς είναι οι θάλασσες και οι ωκεανοί μας σήμερα; .....

.....

Τι συμβαίνει στα ψάρια; .....

Τι συμβαίνει στον αέρα; .....

Τι πιστεύετε ότι είναι «η τροφική αλυσίδα»;

.....

Ποιες είναι οι αιτίες που καταστρέφουν το περιβάλλον σήμερα σύμφωνα με το βίντεο; .....

Τι άραγε σημαίνει η λέξη «αλόγιστη»; .....

«Φυσικοί πόροι»; .....

Θυμάστε μια από τις λύσεις που προτείνουν τα παιδιά για εξοικονόμηση ενέργειας; .....

Μπορούμε να κάνουμε κάτι εμείς για να μειώσουμε τα απορρίμματα και να εξοικονομήσουμε ενέργεια; Τι; .....

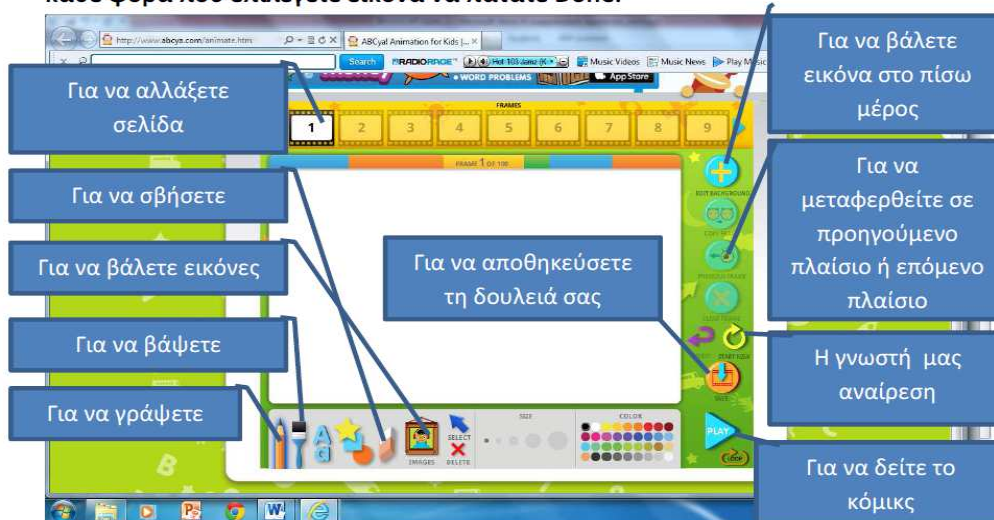
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

1. Ανοίξετε τον **INTERNET EXPLORER** πατώντας πάνω στο κουμπάκι . Μόλις ανοίξει το Google γράψτε **Animate - ABCya.com**, πατήστε επάνω στην πρώτη διεύθυνση που θα φαίνεται.
2. Μόλις ανοίξει η καρτέλα με την παρακάτω εικόνα

3. Η εικόνα που ανοίγει μοιάζει λίγο με αυτή της «ζωγραφικής» που έχετε δουλέψει ήδη. Χρησιμοποιήστε το πινέλο για να βάψετε τον ουρανό, αν δεν σας αρέσουν οι εικόνες που έχει το πρόγραμμα, το μολύβι για να γράψετε το κείμενο σας και πιέστε πάνω στη φωτογραφία για να διαλέξετε τις εικόνες που θέλετε να βάλετε στο κόμικ σας. Στο τέλος αποθηκεύστε πατώντας το κουμπάκι **save**. **Μη ξεχνάτε κάθε φορά που επιλέγετε εικόνα να πατάτε Done.**

ΠΩΣ ΦΤΙΑΧΝΟΥΜΕ ΜΙΑ ΑΦΙΣΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

1. Δημιούργησε ένα αρχείο word και αποθήκευσέ το με το όνομα που θέλεις στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ.
2. Πάτησε την επιλογή Εισαγωγή (Τρίτη από αριστερά στην πάνω-πάνω μπάρα των εργαλείων.
3. Όπως βλέπεις τα εργαλεία άλλαξαν. Μην τρομάξεις! Πάτησε πάνω στην επιλογή πλαίσιο κειμένου (ναι αυτό που μοιάζει λίγο με εφημερίδα λίγο πιο δεξιά από το κέντρο της οθόνης σου στη μπάρα των εργαλείων) Μπράβο! Το βρήκες!
4. Όπως βλέπεις σου βγάζει διάφορες επιλογές. Διάλεξε όποια σου αρέσει, αλλά σκέψου πως κάνεις μια αφίσα και άρα θα πρέπει να προκαλεί την προσοχή και θα έχει λίγα γράμματα και μεγάλα. Λοιπόν διάλεξες;
5. Πατώντας πάνω στο πλαίσιο, βλέπεις πως μεταφέρεται στη σελίδα του κειμένου που γράφεις. Μη σε μπερδεύουν τα πολλά γράμματα. Μόλις πατήσεις del θα εξαφανιστούν για να γράψεις αυτό που θες. Τώρα μπορείς να θυμηθείς μια λέξη από αυτές που συζητήσαμε αυτές τις ημέρες; Αφού τη γράψεις μορφοποίησέ την όπως μάθαμε. Δώσε χρώμα και μέγεθος.
6. Το ξέρεις ότι μπορείς να αναποδογυρίσεις το πλαίσιο; Πάτα πάνω στο περίγραμμά του μέχρι να γίνει σταυρός και ύστερα πιάσε την πράσινη κουκίδα και γύρνα το όσο θέλεις.
7. Επίσης για να μη χάνεις χρόνο μπορείς να αντιγράψεις αυτό το πλαίσιο. Να κάνεις επικόλληση και να αλλάξεις μόνο τα γράμματα γεμίζοντας όλη τη σελίδα με λέξεις ή μήνυμα της ανακύκλωσης. Καλό παιχνίδι!
8. Υπάρχουν κι άλλα μυστικά! Φώναξέ με όταν είσαι έτοιμος ή έτοιμη....

[Πληκτρολογήστε μια φράση από το έγγραφο ή τη σύνοψη για ένα ενδιαφέρον σημείο. Τοποθετήστε το πλαίσιο κειμένου οπουδήποτε στο έγγραφο. Από την καρτέλα "Εργαλεία σχεδίασης" αλλάξτε τη μορφοποίηση του πλαισίου κειμένου της ελκυστικής φράσης.]

[Πληκτρολογήστε μια φράση από το έγγραφο ή τη σύνοψη για ένα ενδιαφέρον σημείο.]

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το θέμα της ανακύκλωσης προσφέρεται για επέκταση και διαθεματική αξιοποίηση. Σε ένα πιο εκτεταμένο σχέδιο εργασίας, θα μπορούσαν να εμπλακούν όλα τα γνωστικά αντικείμενα και να διευρυνθούν οι δραστηριότητες, τα κείμενα και οι ειδικότητες των εκπαιδευτικών που εμπλέκονται. Μέσα από τις ιστοσελίδες των ΚΠΕ και των οικολογικών οργανώσεων, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αντλήσει πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό, δίνοντας όποια κατεύθυνση επιθυμεί στο σενάριο. Μπορεί να εμπλέξει μεγαλύτερο αριθμό επικοινωνιακών ή λογοτεχνικών δραστηριοτήτων, να προσανατολίσει τις δραστηριότητες περισσότερο ή λιγότερο στο πεδίο του γλωσσικού μαθήματος ή της λογοτεχνίας.

Η ηλικία των παιδιών μάς περιορίζει ως προς τον βαθμό διείσδυσης σε ειδικότερα πεδία λεξιλογίου της οικολογίας, αλλά το σημαντικό είναι τα παιδιά να εμπλακούν με τα θέματα βιωματικά και να αρχίσουν να καλλιεργούν στάσεις απέναντι στο θέμα προστασίας του περιβάλλοντος στις οποίες θα εμβαθύνουν και σε μεγαλύτερες τάξεις. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή ήταν καθοριστική η αξιοποίηση ενός τυχαίου χρονικά γεγονότος, που ήταν η τοποθέτηση του κομποστοποιητή στην αυλή, η οποία έδωσε στροφή στο σενάριο προς το θέμα της κομποστοποίησης, καλλιεργώντας –πέρα από τις δεξιότητες– και στάσεις υπευθυνότητας και αξιολόγησης της δράσης με τον καθημερινό έλεγχο και τις διορθωτικές παρεμβάσεις του τμήματος ώστε να γίνεται σωστά η κομποστοποίηση από τα παιδιά όλου του σχολείου. Η διεύρυνση αυτή έδωσε πιο κριτική διάσταση στο σενάριο καθώς ενέπλεξε τα παιδιά σε δράσεις για αλλαγή στάσης ευρύτερης από την τάξη κοινωνικής ομάδας.

Όταν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με την υπεύθυνη της Δήμου της έκανε εντύπωση το θεματικό λεξιλόγιο που είχαν αναπτύξει και η δεξιότητά τους να παρουσιάζουν τις απόψεις τους για τα οικολογικά θέματα. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει τη δυνατότητα των βιωματικών δράσεων που αναπτύχθηκαν να καλλιεργούν δεξιότητες στα παιδιά μέσα από διαδικασίες άτυπης μάθησης ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνουν σημαντικά γνωστικά επιτεύγματα.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο κινείται στον χώρο της Περιβαλλοντικής Αγωγής, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τη Λογοτεχνία και τις ΤΠΕ, για να δομήσει τις δράσεις στις οποίες εμπλέκονται ενεργά τα παιδιά, διαμορφώνοντας μια εικόνα για τον κόσμο που βρίσκεται γύρω τους και καλλιεργούν στάσεις υπεύθυνων περιβαλλοντικά πολιτών.

Οι δραστηριότητες μπορούν να διευρυνθούν από τα δεδομένα της κάθε τάξης ή να περιοριστούν. Στη συγκεκριμένη τάξη επιλέχθηκαν αναγκαστικά κάποια εργαλεία (word αντι για wordle/issuu αντί για το kvisoft). Μπορούν να συμπεριλάβουν πρόσθετες δραστηριότητες παραγωγής κειμένων, εικαστικών έργων ή πρόσθετες δραστηριότητες με μαθηματικές προεκτάσεις. Αξιοποιήθηκαν άλλες δράσεις (συνεργασία με τον Δήμο) που προέκυψαν συγκυριακά.

Η σειρά με την οποία παρατίθενται τα βιβλία και οι δραστηριότητες που τα συνοδεύουν θα μπορούσε να αλλάξει. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή κρατήθηκε η σειρά που προτείνεται κατά τη σύνταξη του σεναρίου. Ο/Η εκπαιδευτικός που θα το εφαρμόσει θα πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα κατά την εφαρμογή στα στάδια που εμπλέκεται περιήγηση στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προστατευμένο το περιβάλλον που τα παιδιά αξιοποιούν για τις δράσεις του σεναρίου.

Τέλος, θεμελιώδες συστατικό του σεναρίου αποτελεί η απόλαυση κάθε στιγμής εξέλιξής του τόσο από τα παιδιά, όσο και από τον εκπαιδευτικό.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γρόσδος, Στ. 2008. *Οπτικός Γραμματισμός και πολυτροπικότητα*.

Διαθέσιμο στο <http://invenio.lib.auth.gr/record/> [15.08.2013]

Ι.Ε.Π. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας στο Δημοτικό σχολείο*.

Διαθέσιμο στο <http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php> [15.8.2013].

Ι.Ε.Π. 2011. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό.

Διαθέσιμο στο <http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php> [15.8.2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης, Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα, Πρακτικά της 32^{ης} συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* 32, 208-222. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ..

Μητακιδου, Σ. & Ε. Τρέσσου. 2002. *Διδάσκοντας Γλώσσα και Μαθηματικά με Λογοτεχνία*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Χοντολίδου, Ε. 1999. Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας. *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1, 115–118.